

**Alina Nacu, *Ipostaze ale discursului universitar*,
Editura Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava,
ISBN 978-973-666-804-3, 2024, 311p.**

Titlul studiului a cărui apariție editorială o semnalăm (*Ipostaze ale discursului universitar*) poate fi dezarmant atât prin aparenta simplitate, cât și prin amploarea teritoriului pe care îl cartografiază. Rezultat al unei cercetări doctorale, volumul semnat de Alina Nacu valorifică simultan nu doar ideea de varietate implicită în *ipostază*, ci însăși etimologia termenului (gr. *hypóstasis* – literalmente „ceea ce stă dedesubt”), prin aceea că examinează subtilitățile discursului universitar, lucrarea îndeplinind o funcție de devoalare a mecanismelor care reglează acest tip de discurs la nivel retoric.

Originalitatea investigației constă, mai presus de toate, în selectarea corpusului de analiză: „patruzeci și opt de Adrese administrative, specifice mediului academic și legăturilor stabilite între diverșii actori ai MCD [macro-comunității discursive] și alți actori externi” (p. 295). Pe lângă acestea, zece extrase de pe paginile web ale unor universități din România) alcătuiesc corpusul de lucru reprezentativ pentru genul de discurs *Prezentare și mesaj de întâmpinare*, iar articolul „Rezoluție în medicină: Primul transplant al unui organ dezvoltat din celule stem prelevate de la pacient” (www.jurnalul.ro) ilustrează genul de discurs de popularizare a științei. Exemple de discursuri *Laudatio* și discursuri inaugurale susținute cu ocazia conferirii titlului de Doctor Honoris Causa unor profesori universitari fac parte, de asemenea, dintre eșantioanele supuse analizei. Acest corpus, absolut inedit tocmai prin statutul său marginal (dacă ne raportăm la sub-genurile specifice dominante – e.g. articole științifice, prelegeri, prezentări în cadrul unor conferințe, eseuri argumentative), relevă aspecte semnificative subsumate triadei putere-discurs-societate, depășind, prin aceasta, cadrul Științelor Limbajului, în cea mai bună tradiție a studiilor transdisciplinare.

Autoarea își structurează lucrarea în trei părți foarte echilibrate, procedând deductiv, dinspre discurs ca unitate interdisciplinară (primul capitol) înspre „Tipurile și genurile de discurs utilizate în mediul universitar” (capitolul al doilea), respectiv înspre trăsăturile discursului ceremonios (al treilea capitol).

După o atentă incursiune diacronică în Analiza (Critică a) Discursului, cu popasuri consistente în teoria actelor de vorbire și a teoriei „politeții”, Alina Nacu realizează un portret detaliat și convingător al universității ca macro-comunitate discursivă, în cadrul căreia distinge două sub-categorii majore: comunitatea discursivă științifică și comunitatea discursivă juridico-administrativă, cărora le corespund trei rețele generice (cea științifică, cea juridico-administrativă, precum și una comună celor două comunități – și anume rețeaua generică publică – înspre care se îndreaptă, cu precădere, interesul cercetătoarei în partea a doua a lucrării). *Hipergen, generalizare multigenerică, marcă de cadru mediator* constituie adevărate balize conceptuale pentru cititor, în timp ce subcapitolele dedicate importanței

deicticelor relaționale, genurilor marketizării manageriale, sau metodei „norilor de cuvinte” (spre ilustrarea diverselor tipuri de anaforă) oferă etaloane de analiză discursivă în filigran.

Prin capitolul al treilea, Alina Nacu reamplasează discursul ceremonios (după ce extrage esențialul din evoluția sa istorică) în matca normativă a contemporaneității. Detalii precum întrebuițarea anaforei vide ca modalitate de asigurare a continuității tematice în cadrul discursului de tip *Laudatio* arată măsura rigorii și profunzimii analizei efectuate de autoare, care are permanent în vedere ancorarea elementelor discursive în situația de enunțare. De reținut, în acest sens, una dintre concluziile studiului :

Discursul ceremonios reprezintă un tip de discurs prezent în cadrul instituției universitare însă pe care nu l-am putut încadra în nici una din rețelele generice specificate anterior. Acest tip de discurs presupune participarea, în general, a tuturor membrilor MCD în proporții variate. Considerăm discursul ceremonios ca fiind caracterizat atât de melanjul celor trei genuri antice: deliberative, judiciar și epidictic, cu genul epidictic drept cel de bază, cât și de stilul temperat, căci prin acesta se pot exprima idei generale care nu cer patos și tot prin intermediul lui se dezvoltă discuții largi și savante. (p. 278)

Așa cum arată Rodica Nagy în textul de pe coperta a patra, „[m]eritul incontestabil al acestei lucrări constă, în primul rând, în semnalarea macro-fenomenului discursiv, în cadrul căruia se reușește instituirea unei ordini, a unei taxonomii, și se propune un model de analiză, aplicabil și altor specii de discurs, neabordate aici.” Pe lângă modelul de analiză oferit, studiul reprezintă o premieră prin aceea că pătrunde cu mult curaj într-o zonă lingvistico-discursivă prea puțin explorată până acum.

Daniela HĂISAN

Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava
danielahaisan@litere.usv.ro